Margot Wallström: Tal vid Folk och Försvars rikskonferens 2016

Talare	Datum	Plats
Margot Wallström Utrikesminister	10 januari 2016	Stockholm

Mr. President, ärade nuvarande och före detta ambassadörer, kära deltagare, Gratulationer till Folk och Försvar för 70 år av framgångsrik diskussion och debatt.

För ett land som vårt är utrikespolitiken på många sätt den främsta försvarslinjen. Det är genom en aktiv utrikespolitik – med samarbete, diplomati, militära insatser och förtroendeskapande åtgärder – som vi bidrar till säkerhet tillsammans med andra.

I torsdags kom jag hem från en resa till Mali. Försvarsministern och jag mötte de 250 svenskar som där bidrar till säkerhet och skydd för civilbefolkningen. Det är vårt största truppbidrag till en pågående FN-insats, MINUSMA, och ligger i linje med Sveriges engagemang för fred och utveckling i Afrika.

Det är ett underrättelsekompani som är mycket uppskattat. Vi har sänt dessa män och kvinnor i farans väg, till ett land med stora säkerhets-, politiska och miljömässiga utmaningar.

Mali är svårstyrt: enorma ökenområden i norr, glest befolkade men med viktiga smuggelrutter. Etniska motsättningar, korruption, intern instabilitet och ökande terrorism samt en obefintlig infrastruktur gör fredsavtalet från förra året svårt att genomföra.

I Timbuktu dit vi reste är det fattigt, sandigt, skräpigt. Plastpåsar i vartenda träd och buske. Staden är till stora delar övergiven sedan jihadisterna tog över 2012. Men man anar skönheten och charmen i de gamla byggnaderna, inklusive moskén från 1300-talet.

Kopplingen mellan utveckling och fred är tydlig - det är viktigt att befolkningen

i norra Mali får tillgång till både säkerhet och samhällstjänster. Och fredsavtalet måste genomföras på ett inkluderande sätt där kvinnor deltar aktivt, där unga människor och marginaliserade grupper ges en röst för att göra försoning möjlig. MINUSMA spelar en mycket viktig roll i genomförandet av fredsavtalet. Vårt stöd till den insatsen samt till utvecklingen i Mali måste vara långsiktigt.

Mali är både långt borta och nära. Om fredsinsatserna misslyckas påverkas Sahel-regionen liksom Afrika i sin helhet, liksom Europa. Terrorismen riskerar breda ut sig och flyktingsituationen förvärras. Våra verktyg måste vara både militära och civila. För en långsiktig, stabil lösning krävs naturligtvis social och ekonomisk utveckling.

Vi ser nu över hur vi kan utöka det svenska stödet till MINUSMA och EU:s militära träningsmission, EUTM, som vi också fick besöka, som en del av vårt svar till Frankrike efter terroristdåden i Paris. Sverige var bland de första medlemsstaterna att svara Frankrike, och flera EU-länder har ännu inte svarat. Det svenska stödet är bland de större. De militära delarna består av strategisk lufttransport, taktisk lufttransport samt bidrag till krishanteringsinsatser samt materielstöd som nu bereds enligt särskild beslutsordning. Det vi erbjuder är efterfrågat, folkrättsenligt och ändamålsenligt. Vårt bidrag har välkomnats av Frankrike.

* * *

Konferensdeltagare, Här i Europa ser vi en ökande oro. Social, ekonomisk, politisk. Det finns krafter som verkar för ett Europa som slits isär och försvagas, ett exempel är debatten i Storbritannien inför den kommande folkomröstningen. Vår demokratiska värdegrund utmanas av reformer som begränsar yttrandefriheten, som i Ungern och nu Polen.

Den europeiska integrationens framgång eller misslyckande har direkt bäring på vårt lands framtid. Som Angela Merkel brukar säga: "Vi är förenade i Europa – till vår lycka". Vi behöver ett mer handlingskraftigt, solidariskt och enigt EU.

Inom EU har krishanteringsförmågan stagnerat. Vi måste vända den trenden. Vi behöver ge ny kraft till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Den globala strategi – som Sverige har initierat och drivit på – och som ska antas vid

Europeiska rådet i juni utgör ett viktigt bidrag. Sveriges regering vill se att EU gör mer för att stödja Irak med långsiktiga stabiliseringsinsatser i områden som befrias från Daesh. Det kan till exempel handla om att stärka rättssystemet, genomföra demokratiska reformer eller bygga ut infrastrukturen. Europa är både ett mål och ett medel. Ett enat Europa krävs för att främja freden och säkerheten. Det ser vi i Ukraina.

Vi får inte glömma att där pågår en väpnad konflikt. Rysslands olagliga annektering av Krim och militära närvaro i östra Ukraina fortsätter att utgöra flagranta brott mot FN-stadgan och internationell rätt. Och är den största utmaningen mot vår europeiska säkerhetsordning sedan kalla krigets slut.

Ukraina måste återfå kontrollen över sitt territorium. Den ukrainska regeringen har bedrivit ett intensivt reformarbete som inneburit svåra beslut. Samtidigt har Ryssland gjort allt för lite: ryska trupper verkar fortsatt i östra Ukraina och OSSE får inte tillträde till separatistkontrollerade områden. Därutöver ser vi en allt mer aggressiv propaganda i vårt närområde. Därför stödjer vi fri och oberoende media i de baltiska länderna, Ukraina och i det Östliga partnerskapet. Genom Svenska institutet och Nordiska ministerrådet har vi till exempel stöttat den nya oberoende ryskspråkiga public servicekanalen i Estland. Desinformation och rena lögner ska inte få stå oemotsagda.

I Europas södra grannskap, inte minst i Mellanöstern, rasar våldet och det mänskliga lidandet är massivt. Finns det ens något sätt att förstå all smärta som våldet orsakar? All hunger, alla våldtäkter, allt larm och panik. Mer än en kvarts miljon människor har dödats i Syrien. Halva den syriska befolkningen är på flykt i eller utanför landet.

De försämrade relationerna mellan Iran och Saudiarabien riskerar försvåra fredssamtalen. Dialog snarare än konfrontation är nödvändigt. Rysslands inblandning i Syrien är en komplicerande faktor och de dagliga syriska och ryska flygbombningarna av icke-Daesh-områden måste stoppas. Jag kommer inom kort att bjuda in syriska kvinnor till Stockholm för att ge fler av dem en röst i fredsförhandlingarna. Liksom i Mali kan inte hälften av befolkningen stå utanför fredsprocessen om den ska bli hållbar.

* * *

Konferensdeltagare,

I Sveriges bidrag till en säkrare värld är politisk dialog och diplomati, handel och internationellt utvecklingssamarbete nödvändigheter. Så byggs verklig säkerhet, i begreppets breda bemärkelse. Det handlar om insikten att säkerhet bara existerar om den är gemensam – och inte i motsats till någon annan.

I OSSE verkar vi aktivt för såväl rustningskontroll som mänskliga rättigheter, rättssäkerhet och demokrati. Vi stödjer OSSE:s tre oberoende institutioner, alla konfliktförebyggande instrument, och sedan 2014 har vi riktat särskilt stöd till OSSE:s praktiska insatser i och kring Ukraina. 25 svenskar tjänstgör i den särskilda observatörsmissionen, SMM, och vi bidrar med drygt 33 miljoner kronor till budgeten.

I en tid av globala hot krävs globalt samarbete. FN navigerar i en mycket svår terräng men framsteg görs. Senaste säkerhetsrådsresolutionen om Syrien samt MINUSMA:s mandat är två exempel. Regeringen har höjt Sveriges profil i FN, inte minst genom kandidaturen till säkerhetsrådet för 2017-18. Vi vill öka möjligheterna att verka för säkerhet i vår närhet och omvärld, och spela en konstruktiv roll i organisationen. Vi kandiderar till säkerhetsrådet,

- För det första eftersom kandidaturen ytterst handlar om Sveriges röst i detmultilaterala samarbetet. Det är en grundpelare för vår utrikespolitik. Säkerhetsrådet är världspolitikens epicentrum och det enda FN-organ vars beslut är juridiskt bindande för medlemsstaterna.

- För det andra eftersom Sverige är FN:s sjätte största bidragsgivare och enstark röst för global fred och utveckling liksom för FN-reform.

- För det tredje, eftersom en icke-permanent medlem i säkerhetsrådet undertvå år har möjlighet att driva och påverka frågor, samt att bidra till att säkerhetsrådet agerar där det behövs. Säkerhetsrådet uträttar avgörande insatser för freden, bland annat genom styrningen av de 16 pågående krishanteringsinsatserna.

Mina damer och herrar,

Sveriges säkerhetspolitiska linje ligger fast.

Som statsminister Löfven skriver ihop med sin finska kollega Sipilä i dag: Finland och Sverige är båda utanför militära allianser. Vi anser att alliansfriheten tjänar oss väl och är en erfarenhet att beakta också då vi bedömer de aktuella utmaningarna. Den bidrar till stabilitet och säkerhet i norra Europa som helhet.

Vi står enade i kampen för respekt för folkrätten, och för varje lands rätt att göra sitt eget säkerhetspolitiska val. Vi tror inte på tvära kast i säkerhetspolitiken. Ryckighet och snabba omslag lämpar sig särskilt illa i frågor som rör våra länders säkerhet.

Spänningarna har ökat i närområdet. Vi har ett ansträngt parlamentariskt läge. Det ger oss alla större anledning att sansa oss. Att agera ansvarsfullt, långsiktigt och med bred uppslutning. Ett svenskt Natomedlemskap skulle inte bidra till avspänning.

Den militära alliansfriheten vilar på två grundbultar: Samarbete och en trovärdig egen nationell försvarsförmåga. Regeringen satsar på båda. Exempel på samarbete har jag talat om och som ni vet förstärks nu den svenska försvarsförmågan rejält. Det måste innehålla en hållbar personalförsörjning. Jag tillhör dem som skulle välkomna att en moderniserad, jämställd version av värnplikten återinförs, med både militära och civila delar. Det är viktigt av säkerhetsskäl, också för sammanhållningen i vårt land. Tänk om vi i höstas hade haft civilister i beredskap som kunnat kallas in för att förstärka migrationsverket, asylboenden och agera vägvisare.

Utifrån en bred säkerhetsanalys anpassar vi nu också utrikesdepartementets och regeringskansliets arbete:

- Migration, terrorism, klimat och pandemier utgör viktiga utrikes- ochsäkerhetspolitiska frågor. Det ska också återspeglas i UD:s organisation. - Samtidigt stärks arbetet med europeisk säkerhet, vårt närområde, liksom arbetet med FN och globala frågor.

- Vi ser också över vår säkerhetspolitiska analysförmåga.

- Därutöver fortsätter arbetet med den nationella säkerhetsstrategi somstatsministern initierade förra året. De som nu ropar efter en breddad

försvarsberedning erbjöds redan i augusti att vara med i arbetet med denna strategi. Men tackade nej. Vi välkomnar att de nu har kommit till insikt om betydelsen av detta.

Konferensdeltagare,

Ett aktivt arbete för internationell kärnvapennedrustning är del av svensk säkerhetspolitik. Det är ständigt aktuellt, nu i dagarna på grund av Nordkoreas provsprängning.

Vi ser med oro hur världens befintliga kärnvapenarsenaler bibehålls och nya vapen utvecklas. Det gynnar inte Sveriges eller världens säkerhet att ledas in i en ny rustningsspiral. Kärnvapnens totala effekter drabbar oss alla. Doktrinen om ömsesidig utplåning underminerar förtroende och samarbete. Framtiden kan inte byggas på skräck, en hållbar fred kan inte byggas med kärnvapen.

Sverige arbetar tålmodigt för att främja förtroende och riskreducering mellan kärnvapenmakterna. Vi verkar i FN för initiativ för kärnvapennedrustning. Vi bidrar till tekniska samarbeten för att upptäcka kärnsprängningar och verifiera kärnvapennedrustning. FOI tillsammans med internationella provstoppsavtalsorganisationen CTBTO spelar en viktig roll, också tidigare i veckan för att identifiera Nordkoreas kärnsprängning. På alla dessa sätt gynnar vi vår egen säkerhet och bidrar till en säkrare värld.

* * *

Ärade konferensdeltagare,

Vi lever verkligen i en tid av paradoxer:

Världens ledare träffades åtskilliga gånger förra året och kom överens om storartade globala hållbarhetsmål, ett ambitiöst klimatavtal och viktig utvecklingsfinansiering. Samtidigt har världen inte skådat sådana flyktingströmmar som nu sedan andra världskriget, och i Europa har vi svårt att möta det här samordnat. Krig och konflikter, många med religion och identitet som bränsle, plågar mänskligheten.

Häromåret hade sex av världens mer än sju miljarder människor tillgång till

mobiltelefoner. Informationstekniken breder snabbt ut sig. Samtidigt ser vi hur propagandan ökar, hur lögner och rykten förväxlas med sanningar och fakta, hur det fria ordet ständigt hotas.

Inte sällan talas det om det ökade antalet konflikter i världen och utsatta civilbefolkningar. Samtidigt ser vi hur tidigare konfliktryngda och våldshärjade länder reser sig, att demokratiska val genomförs i allt fler länder.

Så det är en utmanande tid för svensk utrikes- och säkerhetspolitik. I ett sådant allvarligt omvärldsläge är det viktigare än någonsin att låta våra värderingar utgöra vår politiska ryggrad. Den svenska utrikespolitiken måste innehålla en blandning av kontinuitet och en ambition att göra skillnad.

Demokrati och kamp för mänskliga rättigheter utmanar alltid starka intressen. Att kritisera att en ung man straffas för sin blogg, eller att verka för att göra två parter i en konflikt lite mindre ojämlika har av somliga kallats för odiplomatiskt. Men modern diplomati handlar inte om att stryka alla medhårs. Kritik är ett kvitto på att jag tillhör den skara som alltjämt tror att politik är ett verktyg för oss som vill uppnå förändring.

* * *

Kära vänner,

Jag vill säga till alla svenskar: Den här regeringen har detta övergripande intresse för ögonen, fred och säkerhet.

Sverige är ett land i fred. Det ska vi fortsätta vara. Och vi ska bidra till att fler kan bli det. Precis som vi gör under FN-flagg, för både säkerhet och utveckling, i till exempel Mali.

Otaliga är de svenskar som går upp om mornarna för att genom sitt yrke och engagemang delta i Sveriges bidrag till en säkrare värld, och därmed också till svensk säkerhet. Svenskar som stannar uppe hela natten för detta. Det vet ni här. Det handlar om sjukvårdspersonal, soldater, ingenjörer, poliser, fredsarbetare, diplomater, volontärer och många fler. Mammor och pappor, bröder och systrar, söner och döttrar som jobbar hårt för att världen – och Sverige – ska bli säkrare. I hela nationens intresse.

Tack för det - och tack för ordet!

Källa
Manuskript hämtat från regeringen.se (2025-05-26)

Taggar
Politiska tal, Socialdemokraterna

URI
https://www.svenskatal.se/tale/margot-wallstrom-tal-vid-folk-och-forsvars-rikskonferens-2016